

Simon Stevin

Zal de wal het schip keren?

Geachte lezer,

Dertig jaar geleden verklaarde de toenmalige Nederlandse minister van Onderwijs, Jo Ritzen (PvdA), dat het Nederlandse universitair onderwijs rond 2010 volledig Engelstalig zou zijn. Die verklaring deed veel stof opwaaien. De Tweede Kamer stond grotendeels op zijn kop. Vrijwel geen enkele partij kon zich met de denkbeelden van deze minister verenigen en de protesten vlogen de bewindsman om de oren. Alleen de VVD onthield zich daarvan. Deze partij vond dat de universiteiten zelf maar moesten uitmaken welke taal er in hun instelling gebruikt zou worden. Inmiddels is duidelijk dat de voorspelling van Ritzen niet op drijfzand was gebouwd. Alhoewel het wat langer heeft geduurd, is inmiddels het merendeel van de studierichtingen van de Nederlandse universiteiten Engelstalig. Het eerste doel van de voorstanders van die verengelsing is door het invoeren van de Engelse taal bereikt: De universiteiten zijn niet meer Nederlands, maar "internationaal". Door de studie in het Engels aan te bieden bestaat de studentenbevolking in Nederland voor een groot deel uit buitenlanders. Het zijn er nu meer dan 100.000. Het tweede doel is echter in het geheel niet gehaald:

Jo Ritzen

Dat doel is het massaal laten studeren van Nederlandse jongeren aan buitenlandse universiteiten. Slechts weinigen blijken daar zin in te hebben. De meesten blijven liever in eigen land. Door de toestroom van al die buitenlandse studenten zijn de collegazalen in Nederland tegenwoordig boordevol en weten de onderwijsinstellingen niet meer hoe ze al die leergierige

jongelui goed moeten opvangen. Het gevolg is dat veel Nederlanders buiten de boot vallen en niet meer de gewenste opleiding kunnen volgen. De nood is zo hoog geworden dat door een aantal universiteiten aan het ministerie van Onderwijs verzocht is om maatregelen te nemen tegen de ongebreidelde komst van deze vreemdelingen. Het ei van Columbus zou natuurlijk zijn het weer Nederlandstalig maken van de opleidingen, zodat alleen zij die onze taal beheersen zich kunnen inschrijven. Die oplossing wordt echter angstvallig verzwegen. In dat geval zou namelijk het proces van ont-Nederlandsing van de toekomstige bovenlaag van de Nederlandse bevolking in de wielen worden gereden en daar moeten de internationalisten, die de universiteiten besturen, eenvoudig niet aan denken. Toch zal er iets ondernomen moeten worden om te voorkomen dat het hoger onderwijs onder de last van deze buitenlandse studenten zal verzuipen. Zal de wal het schip der verengelsing dan uiteindelijk toch keren?

Ministerie van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap

Kamerlid pleit voor Nederlandstalige universiteiten

Het Tweede Kamerlid Harm Beertema (PVV) heeft op 1 september, in het televisieprogramma "Ongehoord Nieuws" van de omroep O.N., tot ons groot genoegen een vurig pleidooi gehouden voor het gebruik van het Nederlands als onderwijstaal op de universiteiten. Hij stelde dat de toeloop van studenten uit het buitenland, die in een stroomversnelling is geraakt, alleen maar kan worden ingedamd als de Nederlandse taal weer in ere wordt hersteld op die universiteiten. Buitenlandse studenten die de moeite nemen om onze taal te leren, zijn van harte welkom. Zij die dat niet willen en nu naar Nederland komen omdat zij daar in het Engels terecht kunnen, blijven dan weg. Daarna zal er weer plaats genoeg zijn voor onze eigen studenten. (*Dacht de gehele Tweede Kamer er maar zo over*).

Harm
Beertema

De val van ons laatste taalbolwerk in de Oost
Zie bladzijde 8

Capaciteitsproblemen door verengelsing

Zoals bekend besteden wij veel aandacht aan de verengelsing van het hoger onderwijs en de gevolgen hiervan. Zie ook ons vlugschrift 'Studeren doe je beter in het Nederlands' in onze nieuwsbrief, nummer 1-2022. Een van die gevolgen is de enorme toename van het aantal buitenlandse studenten.

Een goed voorbeeld van deze ontwikkeling is de Rijksuniversiteit van Groningen (RUG). Wij ontlenen aan een artikel van RTV Noord (de regionale televisie- en radiozender van de provincie Groningen) het volgende: in het studiejaar 2015-2016 studeerden er 28.000 studenten aan de RUG, waarvan 14% buitenlanders. In het studiejaar 2021-2022 waren dat er 35.000 studenten, waarvan 26 % buitenlanders. Dat betekent dat het aantal buitenlandse studenten in 6 jaar tijd is gestegen van ongeveer 4000 naar ongeveer 9000.

De universiteit kan deze stijging niet bijhouden. De gevolgen zijn onder meer overvolle collegezalen, te weinig studeerplekken en een te hoge werkdruk voor de docenten. De kwaliteit van het onderwijs staat hierdoor onder druk. De huisvesting van studenten is een even groot probleem. De nood is zo hoog gestegen dat de universiteit alle buitenlandse studenten die zich voor het eerst ingeschreven hebben, oproept om niet naar Groningen te komen, als ze geen huisvesting hebben kunnen regelen voor 1 augustus 2022. Ook bij de andere universiteiten is deze ontwikkeling gaande. De gezamenlijke universiteiten hebben daarom bij de regering aangedrongen op bevoegdheden om de aanwas uit het buitenland te kunnen indammen. Een wetsvoorstel om die bevoegdheden te verstrekken is echter onlangs ingetrokken (Zie artikel hiernaast).

Het gevolg is dat de universiteiten voorlopig op andere wijze hun probleem moeten oplossen. Een voor de hand liggende manier om de aanwas te beperken zou zijn om het onderwijs alleen in het Nederlands aan te bieden, maar dat is volgens de woordvoerder van de RUG geen oplossing: *"De RUG wil graag een internationale universiteit zijn. Wij willen een deel van onze opleidingen daarom graag in het Engels aanbieden, ook voor onze Nederlandse studenten. Nederland is geen eiland, onze studenten blijven ook niet allemaal in Nederland wonen. Het aanbieden van Engelstalig onderwijs zorgt bovendien voor een 'international class room'. De ervaring leert*

dat studenten naast de theorie veel meer inzichten krijgen in hoe bepaalde zaken in andere landen zijn geregeld. Die brede blik is juist wat we graag mee willen geven aan studenten." Tot zo ver het artikel van RTV Noord.

De oorzaken van de verengelsing zijn:

De eerste is de drang van de universiteiten om te groeien. Het voorgaande toont aan dat de universiteiten in hun eigen val zijn gelopen. Door de verengelsing en de jarenlange omvangrijke wervingscampagnes in het buitenland is het aantal studenten zodanig toegenomen dat de universiteiten niet voldoende middelen hebben om deze aanwas op te vangen. De universiteiten krijgen per student uitbetaald, maar omdat de begroting van het Ministerie van Onderwijs niet evenredig stijgt met het aantal studenten, krijgen ze per student een afnemend bedrag. Dit proces loopt al jaren. Nu is men gedwongen tot noodsprongen. De voor de hand liggende maatregel om het onderwijs in het Nederlands te geven wil men niet. Dat is niet onbegrijpelijk. Die verengelsing heeft men zelf gewild. Als de RUG het Engels afschaft verliest ze 26% (zie boven) van haar studenten. Er zijn immers maar heel weinig buitenlanders die de moeite nemen om academisch Nederlands te leren.

De tweede oorzaak van de verengelsing is de wens om de universiteiten te standaardiseren in een wereldwijd systeem met als lokkend voorbeeld de topuniversiteiten in de VSA. Men wil het Engels ook niet afschaffen omdat de universiteit dan niet meer kan meedoen aan het wereldwijde netwerk van universiteiten en de daarmee samenhangende plaats op de ranglijsten ('rankings'). Die ranglijsten zijn dan weer van belang voor de loopbaanmogelijkheden van het wetenschappelijk personeel. Eigen belang dus. Men wil eigenlijk de universiteit loskoppelen van de Nederlandse samenleving. De universiteit is er niet voor Nederland, maar Nederland is er voor de universiteit. Dat wordt natuurlijk niet met zo veel woorden gezegd. De uitlatingen van de voorlichter van de RUG (zie boven), zijn wat dat betreft bedoeld om de waarheid te verbergen. Wat is dat, een 'internationale universiteit'? Waarom zou Nederland studenten moeten opleiden voor werk in het buitenland? Wat is dat, een 'international classroom'? Het zijn alleen maar loze kreten.

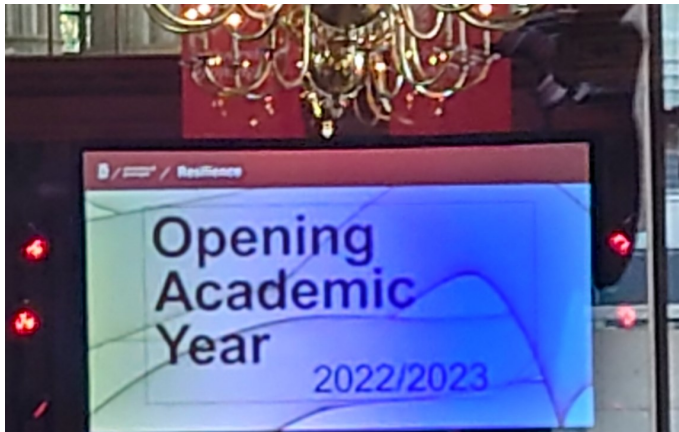
Dan is er nog een derde oorzaak: Er is een stroming in en buiten de universiteit die nog verder wil gaan. Niet alleen de universiteit moet los van Nederland. Ook de student moet los van Nederland. De student moet een Europeaan worden of nog beter een wereldburger, wat dat ook moge betekenen. De natie staat moet verdwijnen. Daartoe moet het Engels als voertaal ingevoerd worden. Ook de opleidingen

university of
groningen

moeten gelijkgetrokken worden. En de student moet zich tijdens zijn opleiding de gewenste manier van maatschappelijk denken eigen maken. Deze stroming, van voorstanders van afzetmarkten zonder grenzen en van wereldverbeteraars, in en buiten de universiteit, moet niet onderschat worden.

Geslaagde uitdeelactie in Groningen

Op 5 september hebben een aantal actieve taalverdedigers het snikhete weer getrotseerd en zijn naar de stad Groningen getogen om daar aan de bezoekers van de opening van het academisch jaar van de rijksuniversiteit van die stad een exemplaar van ons pamflet "Studeren doe je beter in het Nederlands" aan te reiken. De meesten van de honderden bezoekers namen het vlugschrift aan en lazen het onmiddellijk. Velen van hen gaven daarna blijk van instemming. Sommigen deelden zelfs mee eigenlijk met tegenzin naar binnen te gaan, omdat de bijeenkomst geheel in het Engels zou worden gehouden. Het aardige was dat zich onder hen veel studenten bevonden. 's Avonds konden we een sterk verhoogde belangstelling voor onze webstek vaststellen. We kunnen de actie daarom als geslaagd beschouwen en kijken uit naar een vervolgactie bij een andere universiteit.

Wetsvoorstel hoger onderwijs ingetrokken

Universiteiten kunnen nog steeds niets doen tegen de massale toestroom van buitenlandse studenten. De wet die dat moest regelen, komt er voorlopig niet. Hierdoor komt de kwaliteit van het hoger onderwijs ernstig in gevaar, waarschuwt universiteitenkoepel UNL (Universiteiten van Nederland) in een artikel van omroep BNR. Wij geven een samenvatting:

In de afgelopen twintig jaar is het aantal studenten aan de Nederlandse universiteiten ongeveer verdubbeld. Eerder kwam de stijging vooral door Nederlandse studenten, maar sinds enige jaren stijgt het aantal internationale studenten sterker, blijkt ook uit recente cijfers van het CBS. In dezelfde tijd is de financiering van universiteiten niet meegegroeid, waardoor universiteiten steeds minder bekostiging per student krijgen. De gevolgen daarvan zijn op alle universiteiten merkbaar.

Manieren om te beperken

Al sinds 2018 vragen verschillende universiteiten om 'instrumenten' waarmee ze de toestroom van buitenlandse studenten kunnen sturen. Zo pleiten ze bijvoorbeeld voor de mogelijkheid om een numerus fixus specifiek voor een Engelstalig traject binnen een opleiding in te stellen, terwijl het Nederlandstalige traject openblijft. Of bijvoorbeeld het inzetten van een noodfixus, als gedurende de aanmeldprocedure blijkt dat het aantal aanmeldingen zó hard stijgt, dat de opleiding in de problemen komt. Ook helpt het als je voor studenten van buiten de EU een maximumaantal kunt stellen.

Het wetsvoorstel dat er lag moest nog door de Eerste Kamer heen, en had deze problemen voor een groot deel moeten oplossen. Een aantal van deze instrumenten stond namelijk ook in de wet beschreven. Maar de wet wordt voorlopig ingetrokken omdat onderwijsminister Robbert Dijkgraaf eerst met betrokken partijen een 'gezamenlijke toekomstverkenning' wil uitwerken. Pas daarna komt hij met een 'omvattend pakket maatregelen', zo staat in een brief aan de Kamer.

In deze brief staat verder dat er niet gewacht kan worden op de toekomstverkenning als het gaat om het oplossen van bepaalde noodsituaties. Dan zal de minister optreden. De minister wil ook een oplossing op macroniveau. Dat wil zeggen dat de minister niet alleen per universiteit, maar ook bij alle universiteiten tezamen kan optreden.

Taalverdediging is per saldo blij met deze ontwikkeling. Het huidige wetsontwerp is eerder een verslechtering en zou de wetgeving voor langere tijd hebben vastgelegd. Nu is er tenminste een mogelijkheid om tot een betere oplossing te komen. Hopelijk heeft de nieuwe minister meer oog voor de positie van het Nederlands in het hoger onderwijs dan zijn voorganger. Taalverdediging blijft bij haar standpunt dat het onderwijs dient plaats te vinden in het Nederlands, zonder uitzondering. Er is geen enkele geldige reden om Engels te gebruiken. De redenen die de voorstanders naar voren brengen zijn niet in het belang van Nederland en niet in het belang van de Nederlandse student. Onze eigen studenten mogen

niet verdrongen worden. Zoals een bestuurder van de Universiteit van Amsterdam betoogde: "Het zou niet zo moeten zijn dat studenten uit de regio Amsterdam zouden moeten concurreren met de slimste studenten van over de hele wereld."

De Staat van het Nederlands 2021

Aan een bericht van de Taalunie van oktober 2021 met als titel 'Wat is de staat van het Nederlands?' ontlelen wij het volgende:

Het gaat goed met het Nederlands in het sociale verkeer, op sociale media en op het werk, maar in het hoger onderwijs moet het Nederlands blijvend worden ondersteund. Dat is de conclusie die de Taalunie trekt uit het onderzoek naar de Staat van het Nederlands in 2020, zoals uitgewerkt in 2021. Het onderzoek vond plaats in opdracht van de Taalunie en wordt tweejaarlijks uitgevoerd door het Meertens Instituut in Nederland, de Universiteit van Gent in België, het Instituut voor de Opleiding van Leraren en de Anton de Kom Universiteit van Suriname. Het onderzoek richt zich op de vraag welke talen en variëteiten Nederlandstaligen gebruiken en met wie en wanneer. Met het onderzoek wil de Taalunie op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het gebruik van het Nederlands in belangrijke maatschappelijke domeinen. Op basis hiervan kan ze waar dat nodig en nuttig is nieuw beleid ontwikkelen om het gebruik van het Nederlands in deze domeinen verder te ondersteunen. In 2016 werd het onderzoek naar de Staat van het Nederlands gelanceerd, in 2020 vond de derde onderzoeksrunde plaats, waarvan de uitkomsten nu bekend zijn.

De beleidsbevindingen van de Taalunie op basis van het onderzoek zijn onder meer:

Het Nederlands blijft het in het sociale verkeer, op de sociale media en op het werk bijzonder goed doen. Tegelijkertijd zien we een aantal nieuwe signalen dat het Engels naast of in enkele situaties zelfs in de plaats van Nederlands komt. Tot nu toe betreft het gebruik van het Engels in de plaats van het Nederlands in de meeste situaties lage percentages waarover we ons voorlopig geen zorgen hoeven te maken. Het gebruik van het Engels in de plaats van het Nederlands in het hoger onderwijs blijft wel een punt van zorg. In Nederland ligt dat al langer hoog en in Vlaanderen neemt het nog verder toe. Als Taalunie blijven we ervoor ijveren dat het Nederlands in alle opleidingen en op alle onderwijsniveaus als instructietaal behouden blijft, zodat alle Nederlandstaligen verder kunnen blijven studeren in hun eigen taal en studenten in het hoger onderwijs ook

voorbereid blijven worden op hun deelname aan de nog steeds overwegend Nederlandstalige samenleving en arbeidsmarkt.

Conclusie

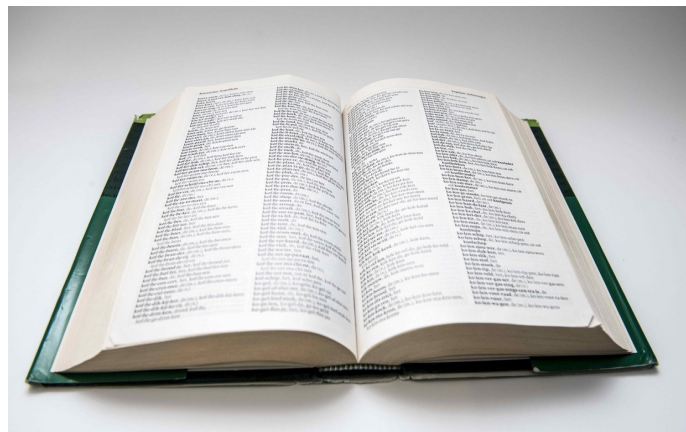
De conclusies die de Taalunie trekt uit het rapport zijn onbegrijpelijk. Het gaat immers niet goed met het Nederlands. Dit blijkt ook uit het rapport zelf. Wij geven een voorbeeld:

“Bij het talengebruik op het werk wordt gekeken naar zowel de interne communicatie (met collega's en leidinggevenden) als de externe communicatie (met klanten, cliënten, leerlingen e.d.). In Nederland, Vlaanderen en Suriname blijft het Nederlands in 2020 de belangrijkste taal op het werk, voor zowel interne als externe communicatie. In vergelijking met 2018 is het gebruik van altijd Nederlands in Suriname nog toegenomen, zowel intern (naar 78,7%) als extern (naar 83,8%), terwijl het in Nederland en Vlaanderen zowel intern als extern is afgenomen ten opzichte van 2016 (naar 70,9% resp. 58,5% in Nederland en naar 69,9% resp. 53,5% in Vlaanderen).”

Op de bovenstaande enquêtevraag wanneer er altijd Nederlands wordt gebruikt, is het antwoord voor Nederland intern 70,9% en extern 58,5%. De Taalunie noemt dat goed. In onze ogen is dat slecht, zelfs heel slecht! Die percentages hadden 100% moeten zijn, er van uitgaande dat in Nederland op de werkvloer Nederlands dient te worden gesproken.

Het gebruik van het Engels in het hoger onderwijs blijft wel een zorg voor de Taalunie, maar wat doet de Taalunie tegen die verengelsing van het hoger onderwijs? Niets!

Zoals reeds door ons gesteld in ons artikel over het vorige onderzoek in 2018 blijkt nu wederom dat de Taalunie haar rol niet vervult, of beter gezegd, niet wil vervullen. Wij herhalen derhalve onze conclusie: 'Deze instelling durft geen duidelijk standpunt in te nemen. Ze is doodsbang dat haar positie ter discussie wordt gesteld. Een ding is wel zeker. Als de Taalunie doorgaat met dit soort weggijken, zal eens de dag komen dat ze overbodig wordt verklaard'.

BON en het Engels

In de NRC van 25 augustus schrijft Felix Huygen van BON (Beter Onderwijs Nederland) een opiniestuk over de verengelsing van de universiteiten in Nederland.

Hij stelt eerst vast dat de universiteiten de huidige problemen zelf hebben veroorzaakt. Die oorzaken kunnen weggenomen worden, als in de bachelorfase tweetaligheid wordt toegepast: "Geef concrete invulling aan de huidige wet door erin vast te leggen dat minimaal zestig procent van de vakken in alle bacheloropleidingen in het Nederlands gedoceerd moet worden." De achterliggende gedachte is dat er dan veel minder buitenlandse studenten zullen komen, omdat die geen zin hebben om Nederlands te leren.

Dit voorstel van BON is een stap in de goede richting, maar roept wel vragen op:

- Zestig procent van de vakken is niet voldoende. De universiteiten zullen dat saboteren door alleen de minst belangrijke vakken in het Nederlands te geven. De kern van een opleiding moet dus in het Nederlands.
- Het is nadelig als het ene vak in het Nederlands en het andere vak in het Engels wordt gegeven. Wie zorgt voor het overzicht?
- Er wordt niet gesproken over begeleidend onderwijs in academisch Nederlands voor de studenten. Dat is noodzakelijk. De opvatting dat de middelbare school daar voor moet zorgen, is niet haalbaar.

De auteur zegt op het einde van zijn verhaal nog het volgende: "In de masterfase is nog ruimschoots gelegenheid voor Engelstalige opleidingen en het aantrekken van meer internationaal talent."

Dit is een vreemde wending in het verhaal. In de bachelorfase moet Nederlands gebruikt worden. Waarom dan niet ook in de masterfase? Als er in de masterfase geen Nederlands wordt gebruikt, is alle moeite voor niets geweest. Na het voltooien van de opleiding weten de studenten zich dan niet in het Nederlands uit te drukken. Bovendien, als de masterfase in het Engels is, zal de toestroom van niet-Nederlands sprekende studenten nog steeds aanzienlijk zijn en zullen de huidige hier mee verbonden problemen blijven bestaan. En wat wordt bedoeld met 'het aantrekken van internationaal talent'? Waarom moet Nederland talent uit het buitenland

aantrekken? We hebben toch genoeg talent in Nederland zelf?

De insteek van BON is gezien de omstandigheden prijzenswaardig, maar is tegenstrijdig en gaat niet ver genoeg. Zoals bekend is Taalverdediging voorstander van volledig Nederlandstalig onderwijs. Dat standpunt is helder en lost de problemen op. De toestroom van buitenlandse studenten zal van de ene op de andere dag stoppen. Bovendien, wij hebben het al vaker betoogd: Er is geen enkele geldige reden aan te wijzen waarom het Engels in het onderwijs nodig zou zijn.

Met de Volkskrant naar "Kyiv"

De redactie van de Volkskrant onthaalt haar lezers al geruime tijd op vreemde taalfratsen: Ze ont-Nederlandst buitenlandse plaats- en landennamen. Zo zagen we laatst op internet, in een Volkskrant-artikel over Oekraïne, de plaatsnaam "Kyiv" voorbijkomen. Wij vroegen ons af waar die stad ergens zou liggen?". Na enig onderzoek werd het ons duidelijk dat het de Volkskrantse benaming was voor de Oekraïense hoofdstad Kiev. Aan onze Amsterdamse taalverdediger Hans Huijboom, die vroeger op deze krant geabonneerd was, vroegen we om commentaar:

"Dat 'Kyiv' is alweer, ik dacht sinds eind vorig jaar, in de Volkskrant te lezen. Ook Charkov en Odessa moesten eraan geloven. Dat moest respectievelijk 'Charkiv' en 'Odesa' worden. Hoofredacteur Pieter Klok verdedigde de overgang met een verwijzing naar o.a. 'The New York Times'. Bovendien, en dat is het gekste dat ik ooit in een krant (uit de pen van de hoofredacteur!) heb gelezen, voegde hij eraan toe: 'De Oekraïners kunnen wel een taalkundig steuntje in de rug gebruiken.' Hoe hij zich dat voorstelt, weet ik niet. Vouwt men in Kiev elke dag de Volkskrant open? 'Oh, kijk toch eens, ze vangen daar niet alleen vluchtelingen op, sturen houthakkers, medicijnen en dergelijke, maar nu passen ze ook al hun taal aan, wát een solidariteit!' Pieter Klok noemde in dit verband ook de overgang van Wit-Rusland naar 'Belarus' in augustus 2020. Ik heb daar sinds die tijd vaak brieven over gestuurd (zie onze Nieuwsbrief 2020-3). Geen enkele daarvan is in de Volkskrant geplaatst. Ik zie in de bieb ook wel eens NRC en Trouw in. Die hanteren nog steeds de lang ingeburgerde en in de Bosatlas voorkomende namen. Bovendien zie ik daarin wel brieven van lezers die of de ene of de andere schrijfwijze bepleiten. Het lijkt wel of de Volkskrant een gesloten bastion is wat dit betreft. Het kán niet anders of er zijn meer mensen geweest die destijds op 'Belarus' hebben gereageerd, en nu op 'Kyiv', maar die geluiden mogen niet doorklinken."

Van Baudet moeten we het ook niet hebben

Enkele jaren geleden hield de leider van het Forum voor Democratie, Thierry Baudet, een vurig pleidooi voor de wedergeboorte van onze taal en cultuur. Zelf gebruikte hij het Franse woord "Renaissance", maar goed, het gaf toch hoop. Kamerlid Baudet herhaalde zijn boodschap telkens, waardoor de indruk ontstond dat dit streven een zuil van zijn klassieke tempel vormde.

De laatste tijd echter, sprak hij niet meer zo vaak over die wedergeboorte. In plaats daarvan trokken andere onderwerpen zijn aandacht. Tegelijkertijd begon de spraakmakende volksvertegenwoordiger zijn toespraken steeds meer te doorspekken met Engelse woorden en soms zelfs met hele Engelse zinnen. Dat was voor Taalverdediging een veeg teken. Wat was er in hem gevaan? Zou zijn zorg voor het Nederlands alleen maar zijn gespeeld en kwam nu zijn ware aard naar boven? Wij hoopten natuurlijk van niet, maar veel goeds belofde de ommezwaai van de FvD-voorman niet.

Onlangs werd onze argwaan bevestigd: Begin augustus kregen we van enkele Forumnisten een e-post doorgestuurd, die zij hadden ontvangen van hun partij. Die e-post aan de leden van het FvD bevatte een oproep om aanwezig te zijn op een door deze partij georganiseerd symposium (grootschalige bijeenkomst) over China en omstreken. Tot verbijstering van deze taalverdedigers was die oproep geheel in het Engels gesteld. Er was geen woord Nederlands in te bespeuren. De partijnaam was zelfs naar het Engels vertaald. Op de bijeenkomst zou ook alleen Engels worden gesproken. In vertaling voor de niet-Engelskundige bezoekers zou niet worden voorzien.

Het vermoeden bestaat dat de heer Baudet (foto) dacht dat zijn volgelingen de Engelse taal wel voldoende machtig zouden zijn om de toespraken en gesprekken in die taal te kunnen volgen. Die gedachte gaat nu juist uit van een ontwikkeling in de verkeerde richting, die Taalverdediging altijd heeft bestreden. De aanname dat Engels een soort tweede taal in Nederland zou zijn is levensgevaarlijk voor onze taal. Ten eerste is dat niet zo; er zijn hele volksstammen die geen of maar weinig Engelse kennis hebben en dus door deze aanname achtergesteld worden. Ten tweede, als het wel waar zou zijn, heeft het negeren van onze taal tot gevolg dat het Nederlands op termijn zal vervallen tot huis- tuin- en keukentaal en daarna misschien wel zal verdwijnen. Partijen als D66 zitten daar niet zo mee, maar van het Forum voor Democratie hadden wij anders verwacht.

Dear

SAVE THE DATE!

China symposium

NBC Nieuwegein, 25 August, 2022
6 P.M. - 10 P.M.

The social credit system, censorship, COVID, concentration camps, Taiwan, Hongkong.

China is dominating the political world stage like never before. Xi Jinping has announced his intentions to change international laws for his nation's benefit, but what are the goals of the Chinese president?

Currently, experiencing stagnation of its explosive economic growth, what will the future hold for China's economy? Will it surpass the United States before 2030? What is China's role in the new reserve currency of the BRICs? What will it hold for our own economy? Why is China heavily investing in East Africa?

Developments surrounding Hong Kong grabbed the world's attention. What will this mean for Taiwan? What is intended under the One China policy? What will China's geopolitical position be in the near future?

So many questions, but what can we learn from this country? Forum for Democracy organizes the China symposium to debate and understand China.

Join us, and participate in the discussion!

[Get your tickets now](#)

"Porch" van Astrid Kersseboom

Onze secretaris Jakob Grit is bijna 24 uur per etmaal zeer waakzaam als het om de zuiverheid van onze taal gaat. Zo luisterde hij onlangs voor dag en dauw naar een uitzending op de Nederlandse radio. De nieuwslezeres, Astrid Kersseboom, ging daarin flink in de (taal)fout.

Jakob Grit aarzelde niet om aan Kersseboom een vermaning te sturen:

"Beste Astrid, Radio 1 vandaag ± 06:20. Bij de aankondiging van een blues-nummer gebruikte je in een (uiteraard Nederlandstalige) aankondiging het Engelse woord "porch". In het Nederlands noemen we dat een "veranda". Zo kennen we de open houten uitbouw op de begane grond in onze taal."

Weg- en taalpiraten in Alkmaar

De Noord-Hollandse stad Alkmaar wordt sinds kort onveilig gemaakt door 125 opgevoerde elektrische motorfietsen. De onderneming Co-Sharing uit Nieuwegein (provincie Utrecht) heeft deze voertuigen naar de kaasstad gebracht om ze daar te verhuren aan de plaatselijke opgeschoten jeugd. Dat was een schot in de roos. De jonge Alkmaarders stonden ervoor in de rij. Lekker scheuren door de stad, ja dat was deze jongelui wel toevertrouwd. Nu zou deze gevaarlijke toestand nooit in onze Nieuwsbrief terecht zijn gekomen als de motorfietsen in de Nederlandse taal waren aangeboden. Dat was dus niet het geval. Het Nieuwegeinse verhuurbedrijf deed alles alleen in het Engels. De advertenties, de webstek, de afrekenbonnen en de plakkers op de fietsen waren volledig Engelstalig. Dat schoot onze Alkmaarse taalverdediger Jeroen Wijts volkomen in het verkeerde keelgat. Daarom schreef hij onderstaande brief aan Co-Sharing:

(Opgemerkt moet worden dat hij zich in zijn brief, om tactische redenen, niet keerde tegen het in gevaar brengen van de verkeersveiligheid in de Alkmaarse straten, maar zich beperkte tot het uiten van kritiek op het taalvandalisme dat door het bedrijf bedreven werd).

"Hoewel ik me realiseer dat ik als gepensioneerde geen deel uitmaak van uw doelgroep, waardeer ik de nobele doelstelling van uw bedrijf zeer. Desondanks heb ik toch even een vraag omtrent de manier waarop u uw voertuigen aan de man probeert te brengen, met name het taalgebruik. Bij het bezoeken van uw webstek kwam ik een ontstellende hoeveelheid overbodig Engels tegen en bij de gebruikersaanwijzingen op uw motorfietsen trof ik geen woord Nederlands aan (zie bijlage). Dat vind ik merkwaardig. Ik neem aan dat de gemiddelde Nederlandse gebruiker van uw diensten, de Engelse taal maar beperkt machtig is, terwijl diezelfde gemiddelde gebruiker de Nederlandse taal wel volledig onder de knie heeft. Als ik uw webstek verder doorlees, zie ik dat u vestigingen heeft in bijna heel Europa behalve... in Engeland. Waarom dan toch al dat overbodige Engels. Ik denk dat u dit doet omdat u vindt dat we maar een klein landje zijn, dat u een internationaal georiënteerd bedrijf heeft en dat we daarom alleen Engels zouden moeten gebruiken. U vindt vast dat het Nederlands eigenlijk slechts een noodzakelijk kwaad is voor de basisschool en niet meer in de "grote mensenwereld" gebruikt zou moeten worden. Door uw handelwijze verdrinken we zo langzamerhand in een taalkundig moeras. Dat is een betreutswaardig ontwikkeling!

Naschrift: Als u nou die Engelse plakkers op uw fietsen eens vervangt door Nederlandstalige exemplaren, zal ik er binnenkort ook eens een ritje op gaan maken. Mijn stadsgenoten de stuipen op het lijf jagen, dat lijkt me best wel leuk".

Twee maanden na het indienen van de klacht liet GO sharing, bij monde van zijn "Senior Customer Advisor & Incident Handler Benelux" iets van zich horen:

"Mijn naam is Noa en ik ga mijn best doen u zo goed mogelijk te woord te staan. Allereerst excuses voor de vertraagde reactie. Helaas i.v.m. drukte, zijn wij momenteel pas in de mogelijkheid geweest uw e-mail in behandeling te nemen, nogmaals excuses hiervoor. De reden van het gebruik van Engelstalige verwoording, is omdat wij een internationaal bedrijf zijn. Via deze wijze zijn onze voertuigen internationaal inzetbaar."

Daarop reageerde Jeroen Wijts als volgt:

"Helaas moet ik je teleurstellen. Als je als reden voor jullie ongebreidelde overbodige Engels aanvoert dat je een internationaal bedrijf bent vraag ik me af of je je wel realiseert dat je in Nederland woont, dat jullie brommers over de Nederlandse wegen snorren en dat ook Nederlands een internationale taal is. Zoals ik al eerder vermeldde, de gemiddelde gebruiker van uw brommers is het Engels maar beperkt machtig, terwijl diezelfde gebruiker het Nederlands goed onder de knie heeft. Daar is hij tenslotte mee opgegroeid. Uw bedrijf heeft dus maling aan de Nederlandse taal. Houd daarom op met het zinloze gepraat over een "internationaal" bedrijf. Het bedrijf is geen Nederlandse knip voor de neus waard. Wij zijn in Nederland en spreken hier Nederlands. Kun je me trouwens ook even vertellen wat een "Senior Customer Advisor & Incident Handler Benelux" doet voor de kost? Iets van een klantenraadgever misschien?"

"Musical awards"

Jeroen Wijts heeft zich tussendoor ook nog moeten ergeren aan een Televisieprogramma van de AVRO/TROS. Dat programma heette "Musical awards". Hij schreef onderstaande brief aan de AVRO/TROS:

"Met toenemende verbazing en irritatie zag ik in uw musicalprogramma een toenemende hoeveelheid compleet overbodig Engels. Waarom is de naam van het gala niet het "Musical trofee gala"? Waarom moet het nu juist een "Award" zijn? Daarnaast vraag ik me af waarom het geen "Aftrap" is, maar een "Kick off", waarom? Is een "Chocolate factory" nou zoveel beter dan een chocoladefabriek? Dit zijn nog maar enkele voorbeelden van de ongebreidelde hoeveelheid overbodig Engels waarmee dit programma doorspekt is. En dat voor een Nederlands programma, voor een Nederlands publiek, door een Nederlandse publieke omroep op de Nederlandse televisie. Misschien is het handig om volgend jaar deze aftrap te ondertitelen. Dan kan ik mijn Engelse woordenboek in de kast laten liggen."

De val van ons laatste taalbolwerk in de Oost

Zestig jaar geleden, op 1 oktober 1962, werd het bestuur over de westelijke helft van Nieuw-Guinea en de eilanden daaromheen, door de Nederlandse regering overgedragen aan de Verenigde Naties. Dat was een tijdelijke regeling, want ruim een half jaar later zouden die Verenigde Naties het gebied weer overdragen aan de Republiek Indonesië. Deze regeling was getroffen om de Nederlandse regering niet te veel gezichtsverlies te laten oplopen over de aanhechting van dit Nederlands grondgebied aan het voormalig Nederlands-Indië, dat sinds de onafhankelijkheid op 27 december 1949, geleid werd door de wraakzuchtige despoot Soekarno. Deze man, die een gruwelijke hekel aan Nederlanders had (naar verluidt vanwege een mislukt huwelijksaanzoek aan de dochter van een Nederlandse plantage-eigenaar), slaagde erin om in de jaren vijftig het grote eilandenrijk van een goedgeorganiseerde welvarende kolonie te veranderen in een financieel-economische puinhoop. Die puinhoop was veroorzaakt door het onteigenen van (door Nederlanders beheerde) ondernemingen, het uitwijzen van alle inwoners met het Nederlands staatsburgerschap en het verbieden van het gebruik van de Nederlandse taal. De gevolgen voor de bevolking waren verschrikkelijk: de bewoners vervielen in die tijd tot vreselijke armoede en er ontstond hongersnood; verder werd de in honderden jaren opgebouwde infrastructuur volledig verwaarloosd en tot overmaat van ramp tierde de corruptie welig.

Confrontatiepolitiek

Soekarno (foto) voelde aan dat de chaos die hij had veroorzaakt uiteindelijk wel zou moeten leiden tot zijn ondergang. Om die

te verhinderen, of in ieder geval uit te stellen, bedacht hij een list. Zoals dictators die zich in een benarde positie bevinden vaak doen, besloot hij (onder de naam "Confrontatiepolitiek") een oorlog te gaan voeren. Daardoor zou de bevolking de kommer en kwel, die hij had aangericht, wel even vergeten, meende hij. Bij het uitkiezen van zijn slachtoffer kwam hij, als vanzelfsprekend, uit bij Nieuw-Guinea. Soekarno had daar, al sinds de onafhankelijkheid

van Indonesië, zijn begeerte blik op laten vallen. Het behoorde vroeger weliswaar tot Nederlands-Indië, maar werd in 1949 niet aan hem en zijn bewind overgedragen omdat de bevolking etnisch helemaal niets te maken had met de Indonesische Maleiervolkeren. Er woonden op Nederlands Nieuw-Guinea namelijk Papoea's. Deze mensen behoorden tot de volkeren van Oceanië.

Komst van Europeanen

Nederlands-Indië tot 27 december 1949

Voor we de betreurenswaardige afloop van de agressie door het bewind van Soekarno behandelen, nemen we eerst een duik in de tijd en komen weer boven in de zestiende eeuw, toen Nieuw-Guinea door Portugese zeevaarders werd ontdekt. Veel activiteiten hebben die Portugezen er niet ontplooid. Er ging wel eens een missionaris aan land en zo nu en dan kwam er een schip in nood op de kust, maar daar bleef het bij. Het eiland was slecht toegankelijk en er heersten gevaarlijke ziektes. Om over het ongedierte nog maar te zwijgen (zie onder "De Nederlandse kolonisatie"). Over de bewoners van het eiland werd in de schaarse verslagen niet veel meer vermeld, dan dat zij zeer onderontwikkeld waren en nauwelijks kleren droegen.

Pas in de negentiende eeuw ontstond er belangstelling voor het eiland vanuit Nederlandse en Britse hoek. Rond het einde van het tweede decennium van die eeuw besloten beide wereldmogendheden (het Verenigd Koninkrijk der Nederlanden en het Britse Imperium) het eiland te verdelen: De Britten kregen de oostelijke helft en de westelijke helft werd onder het bestuur van de Nederlands-Indische regering te Batavia gesteld. Pas aan het einde van de negentiende eeuw werden de grenzen op het eiland, dat inmiddels in drie delen was verdeeld, nauwkeurig vastgelegd. Enige jaren daarvoor (in 1884) was namelijk op een conferentie van koloniale machten in Berlijn, het noordelijke deel van oostelijk Nieuw-Guinea aan het Duitse Keizerrijk toegewezen. In het begin van de Eerste Wereldoorlog bezetten de Britten dit Duitse gebied dan weer en voegden het aan hun Australische bezittingen toe. In 1975 werd het gehele oostelijk deel, samen met enkele belendende

Verdeling van Nieuw-Guinea in 1884
In een Brits, Duits en Nederlands gedeelte

eilandengroepen, onafhankelijk verklaard, onder de naam "Papoea-Nieuw-Guinea".

De Nederlandse kolonisatie

Sinds het westelijk deel van Nieuw-Guinea onder de regering in Batavia viel, was er door de kolonisator bijna een eeuw lang nauwelijks naar omgekeken. Naast een aantal (soms tijdelijke) vestigingsplaatsen aan de kust, bleef het gebied "ongerept". Van tijd tot tijd waagden protestantse zendelingen en katholieke missionarissen zich in het binnenland en probeerden contacten te leggen met de inheemse bevolking. Die bestond uit zo'n driehonderd stammen die ongeveer evenveel talen spraken. Deze stammen leefden vaak in afzondering en verlieten hun leefgebieden alleen om ten strijde te trekken tegen buurstammen, waarbij het er zeer bloederig aan toe ging: De overwinnaars doodden de overwonnenen doorgaans op gruwelijke wijze en scheidden daarna de hoofden van de rompen van hun slachtoffers. Die hoofden werden als "overwinningstroeën" meegenomen naar het eigen dorp en de rest van de lichamen werd opgegeten. Het waren dus kannibalen. Het schijnt dat een aantal onfortuinlijke zendelingen en missionarissen ook in de magen van de door hen beoogde bekeerlingen terecht zijn gekomen. Dat maakte het reizen naar het binnenland toen niet erg gewild. Ook aan de kust zijn er in de loop der tijden onder de Nederlandse koloniale slachtoffers gevallen. Meestal niet vanwege een noodlottig treffen met koppensnellers, maar door onvoorziene ontmoetingen met leden van de plaatselijke dierenwereld, waarin krokodillen en slangen de "hoofdrollen" speelden.

Een koppensneller

Het eerste deel van de vorige eeuw

Pas ruim na negentienhonderd werd er werk gemaakt van de ontwikkeling van het gebied. Er werden wetenschappelijke onderzoekstochten naar het binnenland gehouden en men begon aan (bescheiden) infrastructurele werken. Het eilandgebied werd ingedeeld in zes afdelingen: Noord-, West-, Zuid-, en Centraal-Nieuw-Guinea, Geelvinkbaai en Fak Fak. In al deze afdelingen werden bestuursposten ingericht, behalve in de Centrale afdeling,

die vanuit de post van Geelvinkbaai bestuurd werd. Deze bestuurspost lag op het eiland Biak. De hoogste ambtenaar van elke afdeling was de resident. Ook kwamen er schooltjes om de jongens onderrecht te laten genieten. Dat was een voortvloeisel uit een initiatief van de (later ten onrechte verguisde) Gouverneur-Generaal van Nederlands-Indië, Jo van Heutz: Hij had tijdens zijn gouverneurschap (1904-1909) de "Landschapskas" ingesteld. Dat was een fonds waarin de gelden, bestemd voor het onderwijs aan, en de medische verzorging van de inlandse bevolking, werden gestort. In de tijd daarvoor stelde de regering deze middelen ter beschikking van de Indische vorsten, die ze meestal in hun eigen schatkist lieten vloeien. Daar heeft Van Heutz dus een einde aan gemaakt. Door de oprichting van die inlandse schooltjes op Nieuw-Guinea, kon er gewerkt worden aan het geletterd worden van de Papoea's. Ofschoon het onderricht, jammer genoeg, in de een of andere vorm van Maleis gegeven werd, kwamen de Papoea-kinderen, via de leerkrachten, toch enigszins in aanraking met de Nederlandse taal. Vastgesteld moet echter worden dat, ondanks de genoemde activiteiten, de belangstelling voor Nieuw-Guinea in Batavia en in Den Haag vooralsnog beperkt bleef.

Gouverneur-Generaal Van Heutz

Tweede Wereldoorlog

Wie er wel grote belangstelling had voor Nieuw-Guinea was het Japanse Keizerrijk. Toen in 1942 koningin Wilhelmina padoes de oorlog had verklaard aan Japan, kwamen de Japanners opzetten om Nederlands-Indië in te nemen. Dat was, wat de belangrijkste eilanden betreft, tamelijk gemakkelijk gebeurd. Nederland had namelijk de uitrusting van zijn strijdmacht in de Oost, net als in Europa, volkomen verwaarloosd. Men meende dat de ingenomen afzijdigheid wel zou volstaan om aan het oorlogsgeweld te ontkomen. Opgemerkt moet toch worden dat in die omstandigheid, het sturen van een oorlogsverklaring aan een tot de tanden toe bewapend land als Japan niet erg doordacht kan zijn geweest.

Japanse bezetters

Bij de bezetting van Nederlands-Indië werd Nieuw-Guinea dus niet overgeslagen. Ofschoon, ook voor de Japanners, het binnendringen in het binnenland vaak kwalijke gevolgen heeft gehad. De bewoners al-

daar waren van hun komst niet gediend en zo moesten heel veel van deze indringers de "gebruikelijke" behandeling ondergaan. Dat liep dermate uit de hand dat zij niet meer toekwamen aan de bezetting van het hele eiland. Zo is de hoofdplaats van de afdeling Zuid-Nieuw-Guinea, Merauke, tot het einde van de Tweede Wereldoorlog onder Nederlands bestuur gebleven.

Nederlands-Indië na de bevrijding

Toen de Japanners in 1945 uit Nederlands-Indië werden verdreven, hebben ze, uit wraak voor hun nederlaag, aan de inlanders die tijdens de bezetting met hen hadden samengewerkt, zoals de groepen rond Soekarno, hun wapentuig ter beschikking gesteld. Daardoor waren deze groepen in staat een gewapende opstand te beginnen tegen het teruggekeerde Nederlands gezag. Met deze Japanse wapens zijn door hen talloze, net uit de Jappenkampen bevrijde, Indische en Europese Nederlanders op brute wijze om het leven gebracht. Deze opstand is door de komst van militairen uit Nederland weliswaar de kop ingedrukt, maar uiteindelijk heeft "Den Haag", onder grote internationale druk, de soevereiniteit over Nederlands-Indië toch aan de opstandelingen moeten overdragen (zie inleiding). Die internationale druk werd vooral uitgeoefend vanuit de Engelstalige wereld, met de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Australië voorop. Nieuw-Guinea, dat buiten de overdracht viel, was daardoor vanaf eind 1949 het laatste door Nederland bestuurde gebied van Azië en Oceanië en daarmee ook het laatste gebied in die delen van de wereld met het Nederlands als officiële taal.

Een nieuw begin

In 1950, tijdens de "ontruiming" van Indonesië, die geruime tijd in beslag zou nemen, begon Nederland met de verdere ontwikkeling van Nieuw-Guinea. Het koloniaal bestuur werd gevestigd te Hollandia, gelegen aan de noordkust van het eiland, vlakbij de grens met Australisch-Nieuw-Guinea. In Nederland speelde men met de gedachte om van dit gebied een rijksdeel van het Koninkrijk der Nederlanden te maken, een status die ook voor Suriname en de Nederlandse Antillen werd voorbereid. In 1956 werd het gebied daartoe als "Nederlands-Nieuw-Guinea" ingeschreven in de Nederlandse Grondwet. De Papoea's kregen bij die gelegenheid het zelfbeschikingsrecht en konden daardoor onafhankelijk worden als de tijd er in de verre toekomst rijp voor zou zijn. Het apart houden van Nieuw-Guinea was voor alle betrokkenen voordelig: Ten eerste voor de inheemse bevolking, de Papoea's: Zij zouden de gelegenheid krijgen om als klein volk (in 1950 naar schatting niet veel meer dan een half miljoen zielen), onder Nederlandse bescherming aan hun ontwikkeling te werken; Ten tweede voor de Indische Nederlanders: Degenen onder hen die Indonesië wilden (of moesten) verlaten en weinig zin hadden om in zich het koude "Rijk in Europa" te vestigen,

Verkiezing voor de Nieuw-Guinea Raad (1961)

zouden een nieuw bestaan kunnen opbouwen in het reusachtige Nederlands-Nieuw-Guinea, dat de omvang had van een land als Polen; Ten derde voor Nederland: Men vermoedde de aanwezigheid van allerlei bodemschatten en er werden ook mogelijkheden gezien voor de ontwikkeling van landbouw en houtwinningsprojecten. Daarnaast bleef Nederland aanwezig in het Verre Oosten en dat zou de betekenis van het land als "wereldmogendheid", door de aanwezigheid in vier werelddelen, in stand houden. Indonesië, tenslotte, had onder de nieuwe onervaren regering al moeite genoeg om zichzelf te besturen en zou van de last van het ontwikkelen van Nieuw-Guinea verlost zijn.

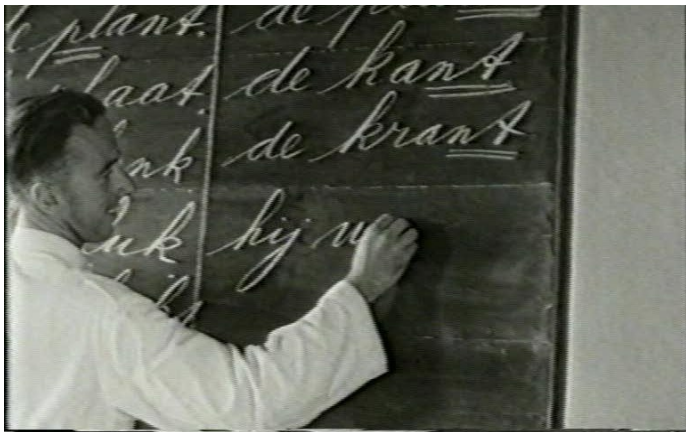
Nieuw-Guinea kreeg een nieuwe bestuurlijke indeling met drie bestuurslagen: Voor de derde bestuurslaag werden dorpsraden opgericht, daarboven kwamen onderraden en helemaal bovenaan stond de Nieuw-Guinea Raad. In 1961 werd deze Nieuw-Guinea Raad door gouverneur Pieter Platteel plechtig geïnstalleerd. Zestien van de 29 Raadsleden waren gekozen en de dertien anderen waren benoemd. Ondertussen werd er door het Nederlands bestuur gewerkt aan de economische ontwikkeling van het gebied. Daartoe werden wegen aangelegd, kwamen er bootverbindingen met de kleinere omliggende eilanden en kreeg Nieuw-Guinea een binnenlandse luchtvaartmaatschappij, met de mooie Nederlandse naam: "De Kroonduif".

Het Nederlands in Nederlands-Indië

In Nederlands-Indië was door de Nederlands-Indische regering en haar voorganger, de Vereenigde Oostindische Compagnie, eeuwenlang afgezien van het wijd verspreiden van onze taal onder de inlandse bevolking. Men hield er de merkwaardige en voor onze taal nadelige opvatting op na, dat het voor het handhaven van de Nederlandse heerschappij beter was om een taaldrempel tussen de Nederlanders en de inlandse vorsten (met hun hofhoudingen) in stand te houden. Er heerste wederzijdse eerbied en men liet elkaar, zowel op cultureel als op godsdienstig gebied, zo veel mogelijk met rust. De vorsten hadden hun eigen hoftalen en die werden in hun contacten met de gewone inlanders ook gebruikt. De Nederlandse kolonisten leerden het plaatselijk Maleise dialect om met hun inlandse werknemers om te gaan, in plaats van dat de inlanders het Nederlands werd aangeleerd. Een omstandigheid die volstrekt anders was dan in de overzeese gebiedsdelen van de vier andere grote Europese koloniale mogendheden uit de geschiedenis. Dat is de reden waarom Engels, Frans, Portugees en Spaans echte wereldtalen zijn geworden en het Nederlands een veel bescheidener plaats moet innemen. Toch veranderde er aan deze te betreuren Nederlandse houding op taalgebied wel het een en ander in de vooroorlogse tijd. Men zag tijdens de jaren twintig en dertig in dat het eigenlijk wel voordelen zou hebben om de eigen taal overal in "Insulinde" te kunnen gebruiken. Daarom werd er begonnen met het aanleren van wat Nederlands op de schooltjes in de kampongs. De lessen bleven gegeven worden in de plaatselijke variant van het Maleis, maar er werd voor onze taal enige ruimte geschapen. Dat was natuurlijk ook heel belangrijk voor de begaafde kinderen van deze schooltjes, die daardoor konden doorstromen naar het vervolgonderwijs, dat in die jaren voor de inlandse bevolking beperkt toegankelijk werd. Dat onderwijs was wél geheel in het Nederlands en heeft veel goed-Nederlandssprekenden opgeleverd. Zo kon een groeiend aantal van hen aan de (uiteeraard Nederlandstalige) universiteit van Bandoeng studeren, waaronder de latere dictator ir. Soekarno.

Het Nederlands in Nieuw-Guinea

Vanaf 1950 werd haast gemaakt met het aanleren van het Nederlands aan de Papoea's. De Nederlandse regering was van plan om het eiland Nederlandstalig te maken en daartoe was het geven van Nederlandstalig onderwijs natuurlijk een vereiste. Er was eigenlijk ook geen alternatief. Men kon moeilijk lesgeven in de ongeveer driehonderd plaatselijke talen, omdat die elk een te klein aantal sprekers hadden. Bovendien was de woordenschat van deze talen te beperkt voor het gebruik in het onderwijs. Vanuit de PvdA-fractie in de Tweede Kamer was nog geopperd om het "Bahasa Indonesia" (de in de jaren vijftig ingevoerde kunstmatige taal voor heel Indonesië) of het Engels (de taal van het belenden-

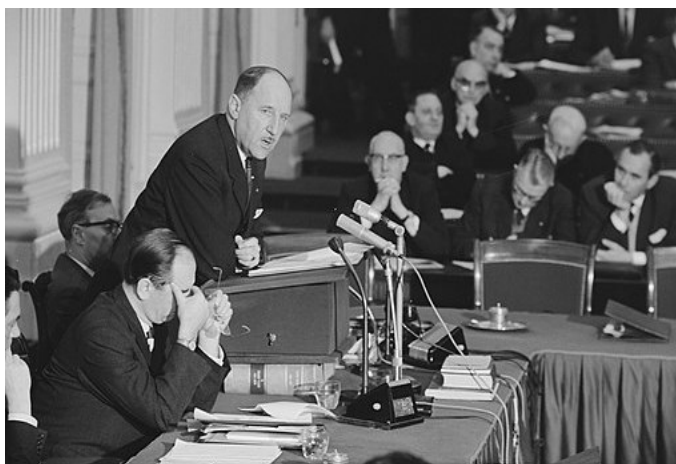

Nederlandstalig onderwijs in Nieuw-Guinea

de Australische deel van Nieuw-Guinea) als onderwijs- en bestuurstaal te gebruiken, maar dat is gelukkig door de andere partijen afgewezen. Zonder de Indonesische agressie zou Nederlands Nieuw-Guinea, ook na een eventuele latere zelfstandigheid, voorbestemd zijn om, net als Suriname, een Nederlandstalig land te worden. Dat heeft dus niet zo mogen zijn...

Noodlottige Nederlandse staatkundige verdeeldheid

Dan zijn we nu weer aangekomen bij de "Confrontatiepolitiek" van Soekarno en de zijnen. In de loop van de jaren vijftig werd de toon vanuit Djakarta (het vroegere Batavia) steeds grimmiger, vooral na het uitwijzen in 1957 van de laatste in Indonesië achtergebleven Nederlanders en de verbreking van de diplomatieke betrekkingen enkele jaren later. De Indonesische regering bleek vastbesloten om Nieuw-Guinea te veroveren en daartoe werd steun gezocht in het buitenland. De Sovjet-Unie zag er wel brood in om invloed te krijgen in Zuid-Azië en steunde Soekarno in zijn streven, waarbij de levering van wapens werd toegezegd. De Verenigde Staten maakten zich daar zorgen over en herzagen langzamerhand hun eens ingenomen standpunt om in de Nieuw-Guinea-kwestie hun NAVO-bondgenoot Nederland volledig te steunen. Tegen het eind van de jaren vijftig liep de spanning verder op en zag de Nederlandse regering zich genooddaakt om haar militaire aanwezigheid op Nieuw-Guinea te vergro-

Minister Luns spreekt de Tweede Kamer toe

ten. De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken Joseph Luns (KVP), reisde vele malen de wereld rond om het Nederlandse standpunt overal te verduidelijken en steun te zoeken bij bevriende regeringen. Daarbij werd hij lelijk in de wielen gereden door de verdeeldheid in eigen land. Met name de grote meerderheid van de leden van de fractie van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer, alsmede de toen nog aanzienlijke fractie van de CPN, waren bereid om Nieuw-Guinea aan de hebbelijke Soekarno af te staan en daarmee de Papoea's letterlijk het bos in te sturen. De PvdA verspreidde daarbij het lichtzinnige gezegde "Beter een goede buur, dan een verre vriend". Vastgesteld moet worden dat de sociaaldemocraten, de communisten en later ook de pacifistisch socialisten (samen meer dan een derde van de leden van de Tweede Kamer), door hun laakbare houding de positie van Nederland op diplomatiek gebied aan het wankelen hebben gebracht en daarmee het uitleveren van de Papoea's aan Indonesië mede op hun geweten hebben.

Bilderbergconferentie

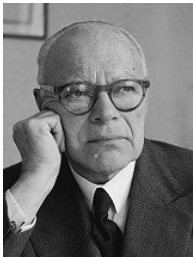

Hotel De Bilderberg

De, vanwege zijn rol tijdens de Duitse bezetting, lange tijd bewierookte Prins Bernhard van Lippe-Biesterveld, belegde in 1954 een conferentie in het hotel "De Bilderberg" te Oosterbeek (Gelderland), waar hij vooraanstaande personen uit binnen- en buitenland bijeenbracht. Deze lieden waren afkomstig uit het zakenleven, de staatkunde, de wetenschap en enkele andere belangrijke maatschappelijke sectoren. De conferentie was kennelijk tevredenstellend verlopen en zou daarom jaarlijks terugkeren. Deze bijeenkomsten kregen in de pers de naam "Bilderbergconferentie". Over wat daar allemaal werd besproken is bijna nooit iets naar buiten gebracht, waardoor de groep bezoekers eigenlijk als een soort geheim genootschap kon en kan worden beschouwd. Gezien de plaats van de gespreksdeelnemers in de samenleving moet het wel een zeer invloedrijk geheim genootschap zijn (geweest).

Waarom is deze Bilderbergconferentie in dit verhaal opgenomen, vraagt u zich misschien af? Welnu, dat is omdat zij in het bepalen van de toekomst van Nieuw-Guinea een belangrijke rol heeft gespeeld. Onder de zakenlieden die daar bijeenkwamen bevonden zich een aantal, door de Indonesische maatregelen tegen Nederland, benadeelde leiders van

Paul Rijkens

grote voormalige koloniale ondernemingen. Zij wilden hun werkzaamheden in Indonesië graag hervatten en meenden dat dit streven kans van slagen had, wanneer Nieuw-Guinea aan Soekarno zou worden overgedragen. Deze groep zakenlieden stond onder leiding van "margarine-koning" Paul Rijkens, die aan de wieg had gestaan van de grote internationale onderneming Unilever. Deze zakenlieden, die samen "de groep Rijkens" werden genoemd, hadden (tegen de zin van de Nederlandse regering in) ontmoetingen met het Indonesische bewind, waarbij de heer Rijkens zelfs op de thee schijnt te zijn geweest bij Soekarno hoogstpersoonlijk. Dat zou hebben plaatsgevonden in het voormalige gouverneurspaleis te Djakarta en wel in de ontvangstkamer van de Gouverneur-Generaal. De leden van de groep Rijkens stonden, vanwege hun aanwezigheid op de Bilderbergconferentie in nauw contact met Prins Bernhard en het vermoeden is gerechtvaardigd dat zij er bij hem op hebben aangedrongen de overdracht van Nieuw-Guinea aan Indonesië "bespreekbaar" te maken bij de Nederlandse regering en verder om in zijn vele ontmoetingen met belangrijke personen uit het buitenland, een ander standpunt over Nieuw-Guinea te verkondigen dan dat van minister Luns, teneinde daarmee de positie van laatste te ondermijnen.

Voormalig gouverneurspaleis te Djakarta

Hoogverraad

Welnu, dat laatste heeft de prins gedaan. Na het aan de macht komen in Amerika van de familie Kennedy in 1961, was de echtgenoot van het Nederlandse staatshoofd enkele malen op bezoek in het Witte Huis te Washington. Daarover ontstond in die tijd het gerucht dat hij er bij de Amerikaanse president op aangedrongen zou hebben, zich tegen het beleid van de Nederlandse regering te keren en de zijde van Indonesië te kiezen. Bij zijn terugkeer van een van deze bezoeken op Schiphol, stelde de redacteur van een vooraanstaand Nederlands weekblad aan hem de vraag of dat gerucht op waarheid berustte. Dat werd door Bernhard in alle toonaarden ontkent. Toen echter in 2002 de verslagen van de betreffen-

de ontmoetingen in het Witte Huis, openbaar gemaakt werden, bleek dat zijne koninklijke hoogheid glashard had gelogen. Hij was wel degelijk het Nederlandse regeringsstandpunt afgefallen, waarmee hij zich schuldig had gemaakt aan hoogverraad...

Wat deze houding nog schandaliger maakte, was dat Bernhard tijdens de oorlogshandelingen op Nieuw-Guinea in 1962, de functie bekleedde van Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht, zeg maar de toezichhouder op de Nederlandse Land-, Zee- en Luchtmacht, alsmede de Koninklijke Marechaussee. Van de manschappen uit deze krijgsmachtsonderdelen, die indertijd op Nieuw-Guinea dienden, zijn er meer dan honderd gesneuveld. Daarbuiten waren er onder de leden van het Koninklijk Papoea Vrijwilligers Korps ook vele gevallen. In menig land zou een dergelijke ontrouw tot een enkele reis naar het schavot hebben geleid, zo niet in Nederland. Prins Bernhard is op 11 december 2004, met de hoogst mogelijke staatseer bijgezet in de koninklijke grafkelder te Delft.

Prins Bernhard

De vraag is nooit beantwoord of Bernhard zijn verraad uit overtuiging had gepleegd of dat hij wellicht door de leden van de groep Rijkens was omgekocht. Dat laatste was niet ondenkbaar, gezien de rol die hij kort na de Nieuw-Guinea-oorlog gespeeld heeft bij de beoogde levering van gevechtsvliegtuigen aan Nederland door de Lockheedfabriek. De hoogadelijke "schurk" ontving toen van deze fabriek, via een vriend van hem, maar liefst 1,1 miljoen dollar aan steekpenningen, een ontstellend hoog bedrag in die tijd.

De oorlogshandelingen

In januari 1962 begon Soekarno met de aanval. Die bestond onder meer uit het aan land zetten van soldaten, die op boten naar Nieuw-Guinea werden gevaren. Niet alle vaartuigen wisten de kust te bereiken. Een aantal is op zee vergaan, sommige schepen vanwege hun gammele staat, andere omdat ze waren lekgeschoten door de Koninklijke Marine. Daarnaast werden veel soldaten door de lucht aangevoerd. Ook dat verliep niet altijd succesvol. De Indonesische valschermspringers werden meestal in het holst van de nacht lukraak boven Nieuw-Guinea geloosd. Ze kwamen met bakken uit de lucht vallen en belandden daarbij dikwijls op plaatsen waar dat niet verstandig was, zoals in een krokodillenpoel of in een slangenkuil, om over het noodlottig onthaal bij landingen in traditionele Papoea-dorpen nog maar te zwijgen. Ook zouden enkelen van hen, tot verrassing van de dienstdoende wachtmeester, door het dak van een politiebureau zijn gevallen en daarbij

Vliegdekschip Karel Doorman

regelrecht in de cel terecht zijn gekomen. Het aantal omgekomen Indonesische indringers moet reusachtig zijn geweest, maar dat deerde Soekarno niet...

Degenen die de landingen vanuit zee en vanuit de lucht hadden overleefd, kwamen daarna vaak in moeilijkheden vanwege de onbekendheid met het terrein en door voedselgebrek. Ten slotte werden er heel veel opgepakt en gevangen gezet. Dat gebeurde soms na een vuurgevecht, waarbij ook aan Nederlandse en Papoea-zijde slachtoffers waren te betreuren (zie vorige alinea). Over het algemeen genomen bleef de toestand voor Nederland beheersbaar, maar het kostte wel steeds meer inspanning. Dat Nieuw-Guinea uiteindelijk toch moest worden overgedragen aan Indonesië, lag beslist niet aan de Nederlandse militairen en ook niet aan de Papoea's!

De Kennedy's

Al snel na het uitbreken van de vijandelijkheden groeide in grote delen van de wereld de bijval voor het agressieve Indonesische bewind, vooral vanuit de communistische en de Engelstalige landen. Het leek wel of de Sovjet-Unie en de VS met elkaar wedijverden om in de gunst te komen bij Soekarno. Wellicht hadden de grondstoffen die op Nieuw-Guinea werden vermoed, daar iets mee te maken. Zo bezocht de broer van de Amerikaanse president, minister Robert Kennedy, in het vroege voorjaar van 1962, Djakarta, waarbij hij op het dak van een auto klom en tegen de verzamelde belangstellenden "Merdeka" riep. Dat "Merdeka" was de strijdkreet die Soekarno steeds aan het einde van zijn ophitsende toespraken tegen Nederland gebruikte en die in het

Robert Kennedy ontmoet Soekarno

Maleis "vrijheid" betekende. We vermoeden dat bij de Papoea's, nog heden ten dage, de koude rillingen over de rug lopen, als zij aan het uitslaan van die kreet door Robert Kennedy terugdenken. De Amerikaanse steun

voor het standpunt van de (niet-gekozen) Indonesische president bezegelde namelijk mede hun treurig lot, namelijk de onderwerping van hun land en volk door Indonesië. We kunnen ons daarom voorstellen dat de moordaanslagen op de beide Kennedy's, achtereenvolgens in 1963 en 1968, onder de inmiddels onderdrukte voormalige Nederlandse onderdanen op Nieuw-Guinea, tot weinig of geen treurnis hebben geleid.

Boycot en sancties

Ondertussen deden de Britten en een flink aantal van hun voormalige koloniën ook een flinke duit in het zakje. Nederlandse militaire vliegtuigen op weg naar Nieuw-Guinea mochten op allerlei plaatsen in het Britse Gemenebest, net zoals in het Amerikaanse Alaska, niet meer landen. Er werd ook een uitvoerverbod afgekondigd voor in Engeland vervaardigde vliegtuigmotoren voor de Fokker-fabriek. Nederlandse oorlogsschepen werd de toegang tot de Australische havens ontzegd, handelsverdragen werden bevroren en meer van dat soort maatregelen. "Wie de Amerikanen en de Engelsen als vriend heeft, heeft geen vijand meer nodig", was in die tijd in Nederland een veel gehoorde uitspraak. Veel Engelstalige Derde wereldlanden, die later zoveel voordeel zouden trekken uit de Nederlandse ontwikkelingshulp, deden (onder leiding van India) dapper mee met de hetze tegen Nederland.

Bevriende mogendheden

Andere regeringen namen een meer vriendelijke houding aan tegenover Nederland. Daaronder waren de leden van de Europese Economische Gemeenschap, zoals België, West-Duitsland en Frankrijk. De Franse president Generaal De Gaulle bijvoorbeeld, die in het algemeen al weinig moest hebben van Engelsen en Amerikanen, heeft zich nooit negatief over het Nederlandse standpunt inzake Nieuw-Guinea uitgelaten. Verder stonden Israël en Zuid-Afrika aan de Nederlandse zijde. Genoemde landen keerden zich niet tegen Nederland, wanneer het conflict over Nieuw-Guinea, in de V.N. aan de orde kwam. In de Verenigde Staten kreeg het anti-Nederlandse standpunt van president Kennedy de steun van het overgrote deel van de Senaat; slechts twee Senatoren drongen aan op trouw aan NAVO-

Standbeeld Senator Goldwater

bondgenoot Nederland. Een van hen was de Republikeinse Senator Barry Goldwater. Merkwaardig genoeg kreeg deze senator vanuit Nederland stank voor dank, toen hij zich enkele jaren later (in 1964) kandidaat stelde voor het Amerikaanse presidentschap. Zelden is (vóór het aantreden van president Trump) een Amerikaans politicus, in de Nederlandse media, zo verguisd als Goldwater.

Onderhandelingen

Onder grote druk van de Kennedy's stemde de Nederlandse regering er in de loop van 1962 mee in, om in de stad Middleburg, gelegen in de Amerikaanse deelstaat Virginia, met vertegenwoordigers van het bewind van Soekarno te onderhandelen over de toekomst van Nieuw-Guinea. De gesprekken werden geleid door de Amerikaanse diplomaat Ellsworth Bunker. Minister Luns heeft daar zijn uiterste best gedaan om er voor Nederland en de Papoea's uit te slepen wat mogelijk was. Door het verraad van Prins Bernhard, de weifelachtige houding van de zeer zwakke Nederlandse minister-president Jan de Quay (KVP) en het gebrek aan steun vanuit de Nederlandse parlementaire oppositie, hebben die pogingen weinig opgeleverd. Wanneer zij als één man achter minister Luns hadden gestaan, was de uitkomst van de besprekingen waarschijnlijk gunstiger geweest. Nu moest hij genoegen nemen met de regeling, zoals in de inleiding is beschreven. In het uiteindelijk gesloten verdrag werd vastgelegd dat de Papoea's zich in 1969, in een volksstemming, zouden mogen uitspreken over hun toekomst, waarbij de keuze voor hereniging met Nederland nadrukkelijk werd uitgesloten. Indien minister Luns gesteund zou zijn door een eensgezinde en vastberaden volksvertegenwoordiging, er een kordate Nederlandse regeringsleider zou zijn geweest en Prins Bernhard hem niet voor de voeten had gelopen, zou hij keiharde eisen hebben kunnen stellen voor het eerlijke verloop van die volksstemming. Ook had hij kunnen bedingen dat het Nederlands als officiële taal op Nieuw-Guinea tot 1969 zou worden gehandhaafd. Verder had hij erop kunnen staan dat het Indonesië zou worden verboden om, in de jaren tot de volksstemming, Nieuw-Guinea te overspoelen met migranten uit het overbevolkte Java en ten slotte had hij vast kunnen laten leggen dat Nederland het eiland Biak als "toezichtpost" tot 1969 had mogen behouden.

De Quay (foto) sprak op 30 september 1962, met zijn hoge krakerige stem het Nederlandse volk toe, ter gelegenheid van de overdracht van Nederlands-Nieuw-Guinea aan het VN overgangsbestuur. Hij sloot zijn betoog af met de huiachelachtige woorden: "Papoea's, het ga u goed!"

"Moesjawara"

Nadat Soekarno op 1 mei 1963 Nieuw-Guinea in handen had gekregen, begon hij rap met het koloniseren van het gebied. Het Nederlands werd als bestuurs- en onderwijstaal afgeschaft. De waardeveraste Nederlands-Nieuw-Guinease gulden werd snel vervangen door de, vanwege de ontstellende geldontwaarding, bijna waardeloos geworden Indonesische roepia. Er kwam verder een ware volksverhuizing op gang van voornamelijk inwoners van Java, die een nieuw bestaan mochten opbouwen in het land van de Papoea's. Deze Papoea's vormden daardoor al gauw een minderheid in eigen land. In 1969 zou dan de volksstemming worden gehouden. Dat zou niet meer gebeuren onder de regering Soekarno, omdat deze in 1965 was afgezet door de legergeneraal Soeharto. Laatste had al net zo weinig op met democratie als zijn voorganger Soekarno, die één keer (in 1955) verkiezingen had toegestaan voor een parlement en voor een grondwetgevende vergadering. Beide had hij na enige tijd weer ontbonden, omdat de samenstelling van deze instellingen niet naar zijn wens was. Hij noemde zijn bewind daarna een "geleide democratie". De regering Soeharto was dus, volgens het in 1962 gesloten verdrag, verplicht de Papoea's te raadplegen over hun toekomst. Dit werd een raadpleging, waarvan de uitkomst al van te voren vast stond. Er werden stamhoofden uitgenodigd om deel te nemen aan een zogenoemde "Moesjawara". Dit woord betekent: "Het net zo lang overleg plegen tot iedereen het met elkaar eens is". In dit geval werd het zo uitgelegd, dat er net zo lang moest worden overlegd totdat iedereen het met de definitieve aansluiting bij Indonesië eens was (eerder mochten de stamhoofden niet naar huis). Iedereen werd het dus uiteindelijk daarmee eens. De volksraadpleging was zodoende een ware aanfluiting! Niemand in de wereld, behalve de onderdrukte Papoea's en hun vrienden in Nederland, maakte zich daar echter druk over. De Verenigde Naties ontvingen van de Indonesische ambassadeur de "uitslag" en gingen over tot de orde van de dag. De toenmalige Nederlandse regering onder leiding van Piet de Jong (KVP) onderging de schending van het in 1962 gesloten verdrag gelaten en zelfs de nog steeds in functie

zijnde minister van Buitenlandse Zaken Joseph Luns zweeg er maar over. De diplomatieke en handelsbetrekkingen met Indonesië waren inmiddels hersteld en dat belang woog toen kennelijk zwaarder dan het welzijn van de Papoea's.

Bezetting en verzet

Vezetscentrum Vrij West-Papoea te Ballarat, Australië

Het Papoease volk zucht nu al sinds 1963 onder de bezetting door Indonesië. Hun eiland is, om de eenheid van dit volk te breken, ook nog eens opgedeeld in twee Indonesische provincies. Er zijn in al die jaren telkens gewapende acties door Papoease vrijheidsstrijders gevoerd, maar die zijn tot dusver steeds door het Indonesische leger neergeslagen. Afgevaardigden van Papoease verenigingen (onder andere uit Nederland en Australië) hebben bij allerlei internationale organisaties de deur platgelopen om steun te vragen, maar veel heeft dat niet opgeleverd. Nederlandse politieke partijen en mensenrechtenorganisaties, die altijd zo "betrokken" zijn bij de onderdrukte volkeren in de wereld, houden zich in dit geval muisstil. Zodoende staan de Papoea's er alleen voor. Slechts wanneer het eilandenrijk ooit nog eens uiteen zou vallen, zouden de Papoea's hun land misschien weer terug kunnen krijgen. Dat uiteenvallen kan echter wel generaties uitblijven en het is niet onwaarschijnlijk dat het Papoease deel van de bevolking van westelijk Nieuw-Guinea tegen die tijd, door de voortdurende transmigratie van Indonesiërs naar het eiland, in verhouding zo gering zal zijn, dat de kans dat zij ooit nog baas in eigen land zullen worden, net zo groot is als de kans dat een Indiaan zijn intrek zal kunnen nemen in het Witte Huis.

Tot slot

Er werd verwacht dat, met het vervallen van de officiële status, onze taal op Nieuw-Guinea snel zou verdwijnen. Die verwachting is niet uitgekomen. Nog tientallen jaren na de overdracht werd er in het gebied gebruik van gemaakt. Daarbij speelde de op-

heffing van het verbod op het spreken van Nederlands in Indonesië, korte tijd na die overdracht, een belangrijke rol. Kennis van de Nederlandse taal gold er, net zoals in het eigenlijke Indonesië, als een statussymbool. Er werd zagezegd mee gegeurd. Ook bleven "aandenkens" uit de Nederlandse tijd nog lang in het straatbeeld van de woongebieden aanwezig, zoals deze brievenbus, die voor de ingang van het vliegveld van Biak stond (gefotografeerd in 1982). Ook werd op een aantal scholen van de missie en de zending nog lange tijd gebruik gemaakt van de Nederlandse taal. Er was zelfs een internationale school, waar in het Nederlands lesgegeven werd. Helaas moet worden vastgesteld dat nu, 60 jaar na het einde van het Nederlands bestuur, onze taal nog maar door weinig bewoners van

Nieuw-Guinea goed beheerst wordt. Heropleving van belangstelling vanuit Nederland voor de in de steek gelaten voormalige rijksgenoten en hun nazaten zou daar misschien verandering in kunnen brengen. Te denken valt daarbij aan de opening van een Nederlands cultureel instituut (zoals het Erasmus-huis in Djakarta), waar taalcursussen zouden kunnen worden aangeboden en van waaruit contacten met de scholen in de twee provincies van het voormalige Nederlands-Nieuw-Guinea zouden kunnen worden gelegd, om bij de jeugd belangstelling te wekken voor Nederland en de Nederlandse taal. Ook zouden vanuit Nederland initiatieven genomen kunnen worden om wederzijdse ontmoetingen te laten plaatsvinden. Te denken valt hierbij aan uitwisselingsprogramma's tussen scholieren. Er is heel wat goed te maken, want Nederland heeft in 1969 de Papoea's laten zitten en daarna niets meer ondernomen om de gedane belofte waar te maken dat zij in de toekomst, met Nederlandse hulp, zichzelf zouden kunnen besturen, desgewenst als onderdeel van het Nederlands taalgebied.

Papoea'srijders
(Inzet: Vlag van Nederlands-Nieuw-Guinea / West-Papoea)

Parlementaire vraag: Dag van het Nederlands

In onze Nieuwsbrief 2021-4 stond een oproep van Taalverdediger Paul Dellepoort uit Gouda (Zuid-Holland), voor de invoering van een jaarlijkse dag van de Nederlandse taal. Onze actieve aanhanger Jan De Schuytener uit Dilbeek (Vlaams-Brabant), vond dit een uitstekend voorstel en speelde het door naar het Vlaams-Parlementslid Jan Laeremans (VB), met het verzoek deze oproep voor te leggen aan de Vlaamse regering. Dat deed het Parlementslid terstond:

Bescherming van het Nederlands - Initiatief tijdschrift 'Taalverdediging'

Het tijdschrift "Taalverdediging" van de gelijknamige stichting, dat voortdurend blijft hameren op het belang van het Nederlands zowel in het bedrijfsleven, op straat als in het hoger onderwijs, en dat van de strijd tegen de verengelsing zijn handelsmerk heeft gemaakt, stelt voor om jaarlijks een "dag van het Nederlands" te organiseren. Daarbij zou het de bedoeling zijn dat (de schoonheid van) onze Nederlandse taal één dag in het jaar extra onder de aandacht wordt gebracht. Een dergelijke dag zou het respect voor onze taal kunnen stimuleren en kunnen bijdragen aan een actievere bescherming ervan, onder meer tegen de sluipende verengelsing.

1. Hoe reageert de minister-president op dit initiatief van Taalverdediging? Wil de minister-president initiatieven nemen om inderdaad een dergelijke 'Dag van het Nederlands' in het leven te roepen? Welke initiatieven wil hij in dit verband concreet nemen? Indien de minister-president dit geen goed idee vindt, waarom niet?
2. Welke bijkomende initiatieven wil de minister-president desgevallend nog nemen om onze taal te beschermen, onder meer tegen de sluipende verengelsing?

Het antwoord van Vlaams minister-president Jan Jambon (N-VA) was helaas afwijzend. Het kwam er op neer dat er al genoeg gedaan werd voor onze taal, zoals het organiseren van de week van het Nederlands. Verder verwees de heer Jambon naar de activiteiten van de Nederlandse Taalunie.

Het bestuur van Taalverdediging dankt de heren De Schuytener en Laeremans voor hun moeite en spreekt zijn teleurstelling uit over de afwijzende houding van Vlaams minister-president Jambon. Bijzonder jammer, er had iets moois uit kunnen groeien.

Zanzi diner

Het Oost-Afrikaanse restaurant "Zanzi Diner", gevestigd aan de Markt 21 in hartje Middelburg (Zeeland), dacht het zich te kunnen veroorloven om op de spijskaart de gerechten alleen in het Engels te vermelden. Daarbij had de leiding van "Zanzi Diner" niet gerekend op de komst van de voorzitter van Taalverdediging, Simon Smits. Toen laatstgenoemde onlangs plaatsgenomen had in de bar van het restaurant (de Zanzi-bar?) om er als voorafje een glas (alcoholvrij) bier te drinken, keek hij daar de spijskaart in om alvast een keuze uit de aangeboden gerechten te maken. Dat was niet zo eenvoudig als verwacht, want die gerechten stonden alleen in de Engelse taal vermeld. Simon Smits vroeg daarom toen aan de barbediende om een Nederlandstalige spijskaart. "Die is er niet" zei deze man, "dat heeft de eigenaar zo gewild". Onze voorzitter vond dat bar en boos! Hij verliet daarom onmiddellijk de eetgelegenheid en schreef onderstaande klaagbrief naar de eigenaar, de heer Zanzi:

"Gisteren was ik bij u te gast in uw zaak aan de Markt in Middelburg. Ik was er voor de eerste keer en bekeek de spijskaart. Tot mijn verbazing stonden alle gerechten alleen in het Engels vermeld. Daarom vroeg ik aan de bediende om een Nederlandstalige spijskaart. "Die is er niet", gaf hij aan. Hij zei: "De baas wilde dat zo".

Ik vind dat een onjuiste zaak. In een eethuis, hier op Walcheren, in Nederland, dient de spijskaart eerst in het Nederlands opgesteld te zijn daarna eventueel in andere talen. Daarom verzoek ik u onverwijld uw spijskaarten dienovereenkomstig aan te passen."

Nederlands buitenspel

De Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) heeft in september 2021 Mark Parsons aangesteld om de Nederlandse vrouwenploeg te begeleiden. Deze man bezat zowel het Britse als de Amerikaanse staatsburgerschap. Na bijna een jaar zijn werk in Nederland te hebben gedaan was hij nog steeds niet in staat om de pers in het Nederlands te woord te staan. Daarom schreef onze taalverdediger en voetbalkenner Jeroen Wijts onderstaande brief naar de voetbalbond:

“Kan iemand mij vertellen waarom de bondscoach van onze leeuwinnen de Nederlandse pers nog steeds in het Engels te woord staat? Wordt het niet eens tijd dat hij de taal gaat spreken van het land dat hij vertegenwoordigt? Sarina Wiegman is daar een mooi voorbeeld van. Het is toch raar dat miljoenen Nederlanders zich maar moeten aanpassen aan één man die geen Nederlands spreekt, terwijl hij wel zijn geld verdient in datzelfde Nederland? Hij wist toch dat hij in een land ging werken dat niet-Engelssprekend is? Waarom keurt de KNVB dat goed? Het is heel merkwaardig, dat de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond, de eigen Nederlandse taal zo verloochent.”

Hieronder volgt het antwoord van Ronald de Haas, namens de KNVB:

“Dankjewel voor je e-mail en vraag en opmerking m.b.t. de communicatie van de bondscoach in de En-

gelse taal. De bondscoach heeft een (spoed)cursus gevolgd om zich de taal eigen te maken, echter is hij de taal nog niet voldoende machtig. Derhalve communiceert hij in de Engelse taal wat overigens geen enkel probleem oplevert.”

Jeroen Wijts schreef terug:

“Het antwoord dat u gaf illustreert precies de denkwijze die veel Nederlanders hebben: ‘We zijn maar een klein landje en het Engels levert geen probleem op’. Daar staat tegenover dat het tamelijk respectloos is wanneer iemand niet de taal spreekt van het land dat hij vertegenwoordigt. Al is het nog zo beperkt.”

Mark Parsons is inmiddels ontslagen. Niet door zijn taalachterstand, maar vanwege de slechte uitkomsten van de ploeg bij het Europese voetbalkampioenschap. Of was het één toch de oorzaak van het ander? Onze raad aan de KNVB: Neem voortaan alleen Nederlandstalige begeleiders aan, daarmee voetbal je vast een stuk beter!

Ingezonden brief van Jenö Sebök:

“In het julinumnummer van de Nieuwsbrief pleit de redactie voor minder EU om de invloed van het Engels terug te dringen. Dat lijkt op het eerste gezicht inderdaad de beste oplossing. Maar de praktijk leert dat dat een onhaalbaar ideaal is. Ondanks dat een aantal politieke partijen in Nederland en andere landen voor minder EU zeggen te zijn, zien we de EU alleen maar toegroeien naar een groot federaal Europa. Het lijkt een onafwendbaar noodlot. We kunnen ons er maar beter bij neerleggen. Wat moet er dan gebeuren om het Engels in Europa terug te dringen? Er is duidelijk behoefte aan een lingua franca, niet het Engels, maar een neutrale lingua franca, het Esperanto.

In bijna alle internationale onderhandelingen en discussies wordt Engels gesproken. Dit geeft mensen die die taal van huis uit spreken meteen al een voordeel. Zij kunnen zich moeiteloos in die taal uitdrukken, en ook nog eens veel beter dan een niet-moedertaalspreker. Je hebt als onderhandelaar of debater met een Engelstalige altijd een handicap. Dat is niet eerlijk. Daar komt bij dat de Engelse moedertaalsprekers geen tijd en moeite hoeven te investeren in het leren van een vreemde taal. Dat geeft ze ook alweer een voordeel. Daarom zou het goed zijn als iedereen in de EU verplicht Esperanto zou leren naast zijn moedertaal. Alle besprekingen in de Europese commissies en het parlement zouden dan in het Esperanto gevoerd moeten worden. De nationale overheden zijn dan verantwoordelijk voor een vertaling van de wetten en besluiten in de eigen taal. Wat een kapitalen kunnen daarmee bespaard worden! En niemand hoeft zich meer achtergesteld te voelen omdat zijn moedertaal niet officieel erkend wordt in de EU. Een bijkomend voordeel is dat het Esperanto niet behept is met de vele dubbelzinnigheden, waarmee levende talen behept zijn. Ook is het Esperanto gemakkelijker te leren, doordat het uit eenvoudige regels bestaat zonder uitzonderingen.”

Sale, sale, sale, sale, sale, sale

Onze taalinspecteur Frits Vinju uit Almere heeft zich bij de Algemene Nederlandse Wielrijders Bond geklaagd over onderstaande advertentie. Tot op heden kreeg hij geen antwoord op zijn klacht.

Naamswijziging Taalmonument?

De Zuid-Afrikaanse ANC-regering heeft voorgesteld de naam van het Afrikaanse Taalmuseum en Taalmonument (ATM) te Paarl, een plaats gelegen in de buurt van Kaapstad, te veranderen.

Het Taalmonument herdenkt in wezen het 'wonder van het Afrikaans'. Een wonder? Het Afrikaans is een van de vier talen die zich in de twintigste eeuw van een zogenaamde keukentaal tot een wetenschappelijke taal heeft ontwikkeld. De andere talen zijn: Maleis, Hindi en Hebreeuws. Het ATM werd onthuld in 1975. Vijftig jaar eerder (1925) was het Afrikaans een officiële landstaal geworden. Honderd jaar eerder (in 1875) werd in Paarl het Genootskap vir Regte Afrikaners (GRA) opgericht. Deze organisatie zette de eerste stappen in de ontwikkeling van het Afrikaans. Om de inheemsheid van de nieuwe taal te benadrukken koos de GRA ervoor de naam 'Afrikaans' te gebruiken in plaats van het toen gangbare 'Kaaps-Nederlands'.

De Zuid-Afrikaanse regering wil het woord 'Afrikaans' uit de naam van het ATM laten verwijderen. Volgens deze regering is het monument niet inclusief genoeg. De Federasie van Afrikaanse Kultuurvereniginge (FAK) heeft protest aangetekend. Zij is van mening dat er sprake moet zijn van een wederzijdse erkenning tussen de verschillende talen en culturele gemeenschappen. Onder het mom van inclusiviteit tracht de regering volgens haar iedereen een strikte eentaligheid op te leggen. Het Afrikaans is een voorbeeld voor de andere inheemse taalgemeenschappen. Dit beleid is onderdeel van een reeds lang bestaande poging van de regering om het Afrikaans te verdrukken.

Afriforum, een Afrikaner belangenvereniging met ruim 300.000 leden, heeft ook bezwaar aangetekend. De instelling, ATM, doet goed werk. En er is geen sprake van onnodige polarisatie en exclusiviteit. Afrikaans is een taal van alle rassen. Afrikaans heeft in haar korte bestaan een hoge status bereikt. Het weglaten van het woord 'Afrikaans' in de naam van de instelling zou een gebrek aan erkenning zijn. Ook het doen opgaan van de instelling in een groter

geheel zou geen recht doen aan de unieke positie van het Afrikaans. De regering wil met dit voorstel het aandeel van de Afrikaanssprekende gemeenschap in de opbouw van het land ontkennen. Afriforum stelt voor dat de overheid de instelling overdraagt aan een groep van Afrikaanstalige instellingen.

Het is voor iedereen duidelijk dat de Zuid-Afrikaanse ANC-regering een ware kruistocht tegen het Afrikaans en de Afrikaanstalige cultuur onderneemt. De achterliggende gedachte lijkt de apartheid. In feite is het echter een manier om de aandacht af te leiden van de enorme corruptie in het land, de schuld ligt bij het ANC, en het wanbestuur van het land door de ANC-regering. Men probeert het eigen falen te verbergen. En wat doet onze Nederlandse regering? Zoals gewoonlijk in dit soort zaken: niets. Men blijft een corrupt regime steunen en laat het Afrikaans vallen als een baksteen.

Uit het hart gegrepen

Onze Amsterdamse taalverdediger Hans Huijboom bladerde onlangs een nummer van het dagblad Trouw door en kwam daarbij onderstaande lezersbrief tegen:

"Hoogleraar Lies Wesseling schrijft dat Engelstalige colleges het bubbel-denken vergroten: Buitenlandse studenten die geen Nederlands leren komen daardoor nauwelijks in contact met onze taal, cultuur en geschiedenis (Trouw opinie 7 september). Mijn moedertaal is Engels en ik woon al 40 jaar in Nederland. Het werd mij niet gemakkelijk gemaakt om Nederlands te leren. Ik moest duizenden keren mensen terechtwijzen, nadat zij in het Engels op mij hadden gereageerd. Ik heb veel gereisd en het is mij opgevallen dat Nederland het enige land is waar buitenlanders worden ontmoedigd als ze de landstaal willen leren. Nederland is ook het enige land waar grote aantallen nieuwkomers de taal niet machtig zijn, zelfs als ze er al 30 jaar wonen. Het spreken van Engels wordt hier gezien als teken dat je 'internationaal' bent. Maar hoe internationaal is het als je alleen Nederlands spreekt tegen Nederlanders en Engels tegen 'buitenlanders'. Het is geen toeval dat van alle koloniale machten Nederland de enige is waarvan de taal geen wereldtaal werd. Als Nederlanders echt internationaal willen zijn dan moeten wij allemaal elkaars taal spreken, inclusief Nederlands. Laten we ophouden met de illusie dat het spreken van Engels een bewijs is dat je internationaal bent. Soms is het tegendeel het geval."

(Was geschreven door Frank Scimone uit Amsterdam).

“Welkom” en “Wolkom” in Armenië

Wie de afgelopen zomer van Armenië naar Georgië wilde reizen moest aan de Georgische grensbewakers kunnen aantonen niet besmet te zijn met het Corona-virus. Daarvoor had men een toetsbewijs nodig en om dat te verkrijgen moest men zich vooraf laten toetsen. Dat kon bijvoorbeeld in de toetslocatie van de Armeense hoofdstad Jerevan. Daar waren toeristen uit alle taalgebieden van harte welkom. Om dat te laten zien stond er achter de balie een reusachtig bord met daarop in wel 50 talen het woord “Welkom”. Na enig zoeken was het Nederlandse woord te herkennen en daarnaast ook het Friese woord (Wolkom). Het is vooral voor buitenlandse bezoekers die een taal gebruiken waarmee niet overal rekening gehouden wordt, een aangename verrassing om zo te worden verwelkomd. Leve het taalvriendelijke Armenië!

Het Armeense woord voor Welkom is:
“Բարի գալուստ” (uitspraak: Barie Galoest)

Klacht over “t Seghen Waert”

In uw mooi uitgevoerd blad over “Oud Soetermeer” heb ik heel wat kunnen lezen over de bouw en uitbreiding van de stad Zoetermeer in de loop van tientallen jaren. Jammer vind ik wel, dat voor de viering van het zestigjarige bestaan van het nieuwe gedeelte van de stad, de Engelse term “New Town” wordt gebruikt. Voortaan zie ik graag de Nederlandse naam.

Simon Smits
Voorzitter Taalverdediging

Woordenlijst

Sink hole

Zinkgat

Claimen
Columnschrijver
Switchen van
opleiding
Song festival

Opeisen
Kolomschrijver
Veranderen van
opleiding
Liedjesfestijn

Buy-to-let (financieel)
Dit leidt tot een
wereldwijd alert
Fastfood restaurant
Airfryer
Cancel cultuur
Screenshot

Kopen om te verhuren
Dit leidt tot een
wereldwijd alarm
snelle haprestaurant
Luchtfriteuse
Afrekencultuur
Schermopname,
schermfoto
Stemmingmakers,
smaakmakers
geroosterd brood,
roosterbrood

Influencers
(sociale media)
Toast

Kunstenaarsvoorstelling
Vastgoed
ontbrekende tanden
vals bericht,
nepbericht, fopbericht

Artist's impression
Real Estate (financieel)
Missende tanden
(anglicisme)
Hoax (internet)

STICHTING TAALVERDEDIGING

Postbus 7837, 1008 AA Amsterdam
E-post: info@taalverdediging.nl
Webstek: <http://www.taalverdediging.nl>
Voorzitter: S.P. Smits, secretaris: J.A. Grit,
penningmeester: D.S.P. Mantione,
2e penningmeester: M.C. Heitmeier, lid: M.R. Bas,

Bankrekening:
NL86INGB0007412861

Het begunstigersbedrag met abonnement
Nieuwsbrief is vanaf €15,- per jaar

Stichting Taalverdediging is statutair politiek,
godsdienstig en maatschappelijk neutraal
en ontvangt geen overheidssubsidie.

ISSN: 2211-5013